

Karjalan pakolaiset Veitsiluodossa

Kaksikymmenluvulla ja vielä kolmekymmenluvun alussa Kemiin saapui noin 1 000 henkeä, jotka olivat lähteneet Itä-Karjalasta bolševikkikomentoa pakoon. Pohjoisen sahoilla oli siihen aikaan melkoisesti työvoiman tarvetta. Suurin osa Kemiin tulleista pakolaisista asettui pysyvästi Veitsiluotoon; työpaikka löytyi, ainakin useimmille, sahalta tai lautatarhasta. Laskelmien mukaan 30-luvun alussa Veitsiluodossa oli noin 450 ihmistä, joiden juuret olivat Itä-Karjalassa.

Pakolaiset olivat – ainakin useat heistä – oleskelleet jonkin aikaa heille varatuilla leireillä, esim. Kymminlinnassa, sillä vasta itsenäistynyt Suomi ei ollut osannut varautua idästä tulevaan kokonaismäärältään kaikkiaan kymmeneen tuhansiin nousevaan pakolaisjoukkoon. Pikajärjestelyillä monenmoiset asiat saatiin kuitenkin selvitettyiksi, ja karjalaispakolaiset otettiin vastaan avun tarpeessa olevina heimoveljinä, kaukaisina sukulaisina.

Eipä leirielämä kovin kaksista ollut, mutta karjalaisella sitkeydellä noissa uusissa oloisakin tultiin toimeen. Ruokaa oli riittävästi, näin siellä silloin olleet ovat muistelleet. Ruoka valmistettiin yhteiskeittiössä ja yhteisesti se sitten jaettiin. Erikoisannoksina perheet saivat joka lauantaitee, -sokeri – ja saippua-annoksen.

Seitsenvuotiaana pakomat-kalle joutunut Anni Vuolle muistelee: ”Leirillä oli paljon toimintaa. Siellä pidettiin ortodoksia jumalanpalveluksia, juhallisia häitä ja ristiäisiä”. Vaikka Annin perhe viipyi Kymminlinnassa peräti neljä vuotta, se aika oli hänen omien sanojensa mukaan hyvää aikaa. Ei tarvinnut enää pelätä mitään, ei ollut ulkoista väkivallan uhkaa, perhe oli koossa, ja erittäin tärkeää oli sekin, että sai vapaasti käydä koulua. Lapsia oli paljon ja leikkiveroita riitti.

Työ auttoi uuteen elämään

Varsinaisesti uuteen elämään moni pakolainen pääsi saatuaan työpaikan Kemin suurilta sahoilta. Työpaikan mukana saatiin myös asunto, tosin vaatimaton, ja silloisiin oloihin verrattuna melkoisen surkea. Tehtaiden työväestön asunto-olot kokonaisuud-

Veitsiluodon karjalaispakolaisia 1920-luvulla. Vas. Juho Sergejeff, Jekki Nikkinen, Simo Timonen, Juho Laakala, Pekka Leppä ja Ville Lietoniemi, ent. Pavloff.

saankin olivat vielä 20- ja 30-luvulla vaikeat.

Miltähän tuntui ihmisistä, jotka Karjalan vhmaissa vaarallisissa eläneinä totuttelivat uusiin, outoihin oloihin, karuun Perä-Pohjolan luotoon ja tehtaiden jyskeeseen? Varmankaan se ei ollut helppoa, sen voimme arvata. Eivät kaikki naapurit osanneet tai halunneet suhtautua kovin myönteisesti rajan takaa tulleisiin. Pakolaisten kohtalona oli todeta, että ympäröivä luonto ja elämänolot olivat muuttuneet. Ikävä painoi ja huoli kotiin jääneistä oli suuri ja aina mielessä, ei sille voinut mitään. Huolta lisäsivät rajan takaa tulleet tiedot, että pakolaisten omaisiin kohdistui painostusta ja vainoa, niin fyysistä kuin henkistäkin. Uusissa oloissa oli kuitenkin opittava elämään. Toivoa paremmasta huomisesta oli pidettävä yllä ja mahdollisesta paluustakin saattoi uneksia.

Näihin oloihin ja tunnelmiin perustettiin 1925 Veitsiluodon Karjala-kerho. Sen perustamiskokouksen pöytäkirja on päivätty 10.5.1925. Vuotta aikaisemmin oli jo kuitenkin ollut vakava yritys saada aikaan eräänlainen nuorisoseura. Tämä ajatus perustui näkemykseen, jonka mukaan pakolaiset sijoitettaisiin vakinaisesti maaseudulle oloihin, jotka olisivat

mahdollisimman lähellä niitä elinoloja, joista tänne oli tultu. Jostakin syystä ajatus ei saanut kannatusta. Uskoivatko pakolaiset vielä silloin pikaiseen paluuseen Karjalaan omia kotipeltojaan viljelemään?

Karjala-kerhot

Pakolaisten joukossa oli monia nuoria miehiä, jotka innokkaasti ajoivat kahta tärkeäsi katsomaansa asiaa; toinen niistä oli nykyisin ehkä vanhanaikaiselta kuulostava raittiusaate ja toinen, kaikkein tärkeimpänä pidetty, oli pakolaisten opiskelu ja omaehtoinen yleissivistyksen hankkiminen. Tähän Karjalan Sivistysseuran ja sen silloisen varapuheenjohtajan, prof. A.R. Niemen keväällä 1925 alkuun panema kerhotoimintaidea tarjosi hyvät puitteet.

Niinpä 1920-luvun aikana Karjala-kerhoja perustettiin eri puolille maata lähes kolmekymmentä, yksinomaan Kemin-Oulun alueelle peräti kahdeksan kerhoa. Niiden kattojärjestöksi perustettiin marraskuussa 1927 Karjala-Kerhojen Keskusliitto.

Pakolaisten elämä uusissa olosuhteissa alkoi vakiintua niin Veitsiluodossa kuin muuallakin. Toimeentulo oli niuk-

kaa, mutta päivä päivältä selviämisen mahdollisuudet paranoivat. Arkisella aherruksella luotiin vankkaa pohja harrastuksille, joista tärkein oli kerhotoiminta, jonka myötä päästiin omakohtaisesti mukaan monimuotoiseen kulttuuritoimintaan – ja tarjontaan.

Pakari ja pyykkitupa

Karjalaisperheiden äidit mummot ja siskot kehittyivät näissä oloissa uurastamisen ja penninvenytyksen mestareiksi. Veitsiluodon Petsamonpäässä sijaitseva leipomo, pakari oli oikea ihmepaikka herkullisten ruokien tuottajana. Asunnosahan ei juuri kenelläkään ollut leivinuunia, monilla ei edes hellaa, vain kakluuniksi nimetty pystyuuni. Jauhott, suola, vesi, perunat, ryynit, kalat olivat aineksia, joista naisten käsissä mitä maittavimpia piirakoita ja leipiä, karjalaiseen malliin tehtyjä kalakukkoja, 'kurnitsoita' ja joskus sunnuntaiksi myös vehnasta. Pakarin lämpöä hohkaavan uunin jälkilämmössä kypsi sitten arvokain ruoka, makoisa karjalanaipaisti, juhla- ja herkkuruoka jos mikä.

Huomattavan ja mieluisan lisän perheiden ruokatalouteen toivat sienet ja marjat. Metsän

Veitsiluodon Karjala-Kerhon vierailuilmat Kemissä toukokuussa 1926. Kuvassa Veitsiluodon kerholaisia. Katsokaa tarkkaan ja ilmoittakaa toimitukseen, jos ketä tunnette. Kuka soitti hanuria?

antimia käytettiin myös erityyppisten paistosten höysteenä. Pakari oli omatoimisten naisten mieluisa tapaamispaikka; se yhdisti heitä monin tavoin. Vesijohtoa siellä ei ollut, vaan vesi kannettiin kaivosta. Oli aivan silmin nähtävissä se pikkutarkka siisteys ja ruoka-aineiden kunnioitus, mikä niissä oloissa vallitsi. Tuhlaamista ei esiintynyt eikä sitä sallittukaan. Toisiltaan naiset oppivat erilaisia pikku niksejä, keinoja säästää ja tehdä uutta ja erikoista. Niukuutta oli kaikilla, ja elämä sillä tavalla yhteistä.

Naisilla oli yhä ompelu-, neulonta- ja kudontataito tallella. Neuletöitä tehtiinkin kaiken aikaa. Aina ei saatu uutta lankaa, mutta entisiä, kuluneita neulevaatteita purettiin ja niin taas 'tikutettiin'. Uudenveroisia näin syntyneet työt olivat ja aivan käyttökelpoisia. Kaikkea vaatetavaraa paikkailtiin, korjattiin ja käännettiin. Ompelukoneita ei aluksi ollut monellaakaan, mutta naapurin avun turvin asiat hoidettiin.

Toinen naisia yhdistävä työympäristö oli pyykkitupa. Se ei tietenkään ollut aivan pakarin veroinen, mutta saman työn ääressä sielläkin oltiin. Pyykin jälkeen voitiin saunoa, useimmiten pienempien lasten kanssa yhteisessä naisten saunavuorossa. Saunominen lauantaisin oli perinne. Yhteissaunassa oli

kodikasta kylpeä.

Näissä kaikissa naisten toiminnoissa perheiden väliset ystävyyssuhteet kehittyivät. Pikkuhiljaa alettiin saarella ymmärtää erilaisuutta, outoja tapoja ja vierasta uskontoakin, joka aluksi oli ollut monelle jopa pilkan ja naurun aihe. Naisten näkymätön työ antoi paikallisperheille kodin ja loi sen hengen ja näin mahdollisti kodista ulospäin suuntautuvan muun toiminnan.

Karjala-kerhossa virisi heti niiden perustamisesta lähtien runsas ja monipuolinen harrastustoiminta. Kerholla oli kolme teemaa, yleissivistys, liikuntakasvatus ja raittius. Näitä pyrittiin tuomaan monin tavoin esille. Veitsiluoto Oy antoi yhden Aunuksenpään parakeistaan kerhon käyttöön. Siellä oli tilaisuus lukea Karjalan Sivistysseuran tilaamia päivälehtiä.

Urheilu ja liikunta arvossaan

Liikunta ja kaikenlainen urheilu olivat tärkeällä sijalla Veitsiluodon Karjala-kerhossa. Erityinen liikuntakasvatuserho perustettiin helmikuussa 1926. Mieluisin peli oli tietysti kyykkä, jota ei kuitenkaan alkuvuosina kovin paljon harrastettu. Veitsiluodon saarella ei ollut siihen soveltuvaa kenttää,

ja toisaalta karjalaiset halusivat pelata paikkakunnalla yleisesti harrastettuja pelejä, kuten esim. pesäpalloa: niiden avulla sopeutuminen ja samaistuminen muuhun väkeen oli helpompaa. Hauskoja piirteitä kilpailutoimintaa toi esim. sellainen pieni seikka, että oli omat sarjat ukko- ja poikamiehille, ei siis pelkästään iän mukaan. Karjalaiset osallistuivat kaikkiin paikkakunnalla järjestettyihin urheilukilpailuihin. Olipa kyseessä sahan, tehtaan, Veitsiluodon Vastuksen tai suojeleuskunnan kilpailut, niin aina sinne riitti myös karjalaisia osanottajia. Urheilukilpailuja järjestettiin myös Laitakarin ja Karihaaran kerhojen kanssa. Veitsiluodon Vastuksen pesäpallojoukkue koostui varsin 1930-luvulla suurimmaksi osaksi karjalaista juurta olevista pelaajista. Kun Veitsiluotoon rakennettiin urheilukenttää talkootyönä, karjalaiset olivat tässä innolla mukana. Kun työhön tarvittiin rahaakin, varainkeräykseen pantiin ainakin yhdestä tilistä 1,5 prosenttia. Veitsiluotoa pidettiin omana kotisaarena.

Kilpailujen jälkeen ilmat

Kilpailujen jälkeen pidettiin tavallisesti ilmat, aina ohjelmalliset. Oli puhe, runo, lau-

lua, kuvaelma bengalivalojen räiskyessä ja ns. seuranäytelmä, jota oli harjoiteltu iltaisin. Näytelmissä esiintyminen oli suosittua, vaikka kömmähdyksiäkin saattoi sattua. Kävi niinkin, että sankarittaren järkyttävä näyttämökuolema jäi esiripun ulkopuolelle ja neito jouduttiin vetämään jaloista esiripun suojaan. Suuremmissa kekereissä oli ohjelmanumerona jännittävä huviposti ja lopuksi tietysti tunti tai puolitoista yleistä tanssia. Kerholla oli oma orkesteri; joskus sen muodosti pelkästään Vuolteen miesväki, Aleks, Seeva ja Nikke. Tilanteen kodikkuutta kuvaa se, että kesken kaiken joku orkesterin jäsenistä saattoi jättää soittamisen sikseen ja pyörittää tanssilattialle yhteiseen ilonpitoon.

Karjala-kerho velvoitti jäseniään esiintymään iltamissa. Se tuntui – ainakin pöytäkirjojen mukaan – olevan osa opiskelua ja totuttelua yhteiskuntaan. Kerhoillioissa opiskeltiin myös puhetaitoa ja siinä järjestettiin kilpailuja. Kun yleinen raittius kuului kerhon tavoitteisiin, tuntui sopivalta pitää kilpailuissa raittiusaiheisia, lyhyitä puheita. 1920-luku oli, kuten muistetaan, Suomessa kieltoain aikaa. Kemissäkin oli salakuljettajia ja viinaa näin ollen saatavissa. Kerhossa toimi Itä-Karjalan Raittiusseura, jonka lehdykkäisessä kerhon jäsenet

saattoivat kertoa mielipiteitään alkoholin vaaroista, nimimerkin suojassa tietenkin.

Kirjasto ja oma lehti

Kerhon kirjastokin karttui lahjoitusten kautta. Kirjoista suurin osa oli tietokirjoja, yleissivistystä, mutta myös eri ammatteja koskevaa kirjallisuutta. Oli lammastaloutta, mehiläistenhoitoa, kenkien korjausta ynnä muuta arkipäivän tietoa. Lahjoittajien joukossa oli monia suuria kustannusliikkeitä, Jyväskylän seminaarin Karjalaseura ja Karjalan Sivistysseura, jolta Veitsiluodon kerholaiset saivat maaliskuussa 1927 lahjoituksena 46 sidosta. Lainaustoimintaa hoitivat kerhon jäsenet. Tässä työssä olivat ainakin Seeva Vuolle ja Yrjö Kotka. 1930-luvulla kerhon kirjastokaappi sijoitettiin Veitsiluoto Oy:n kirjastoon. Siihen mennessä kirjoja oli karttunut jo yli 600 teosta.

Kerholaiset toimittivat omaa lehteä, jonka nimi oli Vesa. Lehti ilmestyi kerran tai kaksi vuodessa. Se oli käsinkirjoitettu mustekynällä ja sitä kierrätettiin halukkaille lukijoille kädestä käteen –menetelmällä. Lehden kansikuva oli värillinen. Alkuvuosina sen tekijä oli S. Pälli ja 1930-luvulla mm. Natalia Tervo. Kirjoittajista ei ole saatavana tietoja, sillä kaikki esiintyivät nimimerkin suojassa. Omalla nimellä ei uskallettu kirjoittaa. Nimimerkit Metsäsissi, Shemeikka, Korven Kuisma jne. kuvasivat hyvin karjalaisuutta ja kaipuun tuntoja, koti-ikävää.

Nimimerkki Humiseva honka kuvaa, miten hän kevätäänä herätessään kaipaa aina kotiin ”pyöröhirsistä tehtiin leskeksi jääneen maammon turvaksi. Maammo siellä pyhän ikonin alla poijuttansa kaipaa ja poika täällä mieron tiellä maammonsa muistelee”. Paljon lehdessä muisteltiin myös Karjalan kapinan aikaisia tapahtumia. Nimimerkki Kintimä kirjoittaa: ”Valvoessani talvisessa yössä taisteluvahtina silmät väsymyksestä verstävinä kuulin vain kaukaiset kuularuiskujen äänet ja mietin, merkitsevätkö ne minulle kuolemaa vai elämää”. Lehdessä annettiin lukijoille myös kerho-ohjeita ja kehoitettiin etenkin naisia kirjoittamaan lehteen pakolaisen elämästään.

Lehden toimituskunnassa olivat vuorollaan mm. Seeva Vuolle, Yrjö Kotka, Vasili Kotaniemi, Nasti Netsäinen, Pek-

ka Ahonen, Pekka Aalto, Anni Vienanheimo ja Juho Kiirikki sekä avustajina kerhon koko jäsenistö. Ulkopuolisista tunnustusta kirjoittajina saivat mm. Pekka Aalto ja Ilmarinen. Vesa-lehden nimimerkki Ilmarinen ei kuitenkaan liene sama kuin metsäsissipäällikkö Ilmarinen, oikealta nimeiltään Jalmarin Takinen. Pekka Aallolta ilmestyi kirja ”Karjalan kotkat (Suomen Kirja Oy 1943) ja Ilmariselta 2-osainen muistelmateos ”Metsäsissipäällikön muistelmat” (WSOY 1927 ja 1931)

Tukijoita ja sponsoreita

Urheilu ym. kilpailuihinsa kerho sai pieniä palkintoja kemiläisiltä kauppiailta. Kultaseppä T. A. Kaakinen lahjoitti monia, arvokkaita pokaaleja urheilukilpailuihin, erikoisesti kiertopalkintoja kyykkäpeliin. Muista lahjoittajista pöytäkirjoissa mainitaan kauppiat Kalle Koivunen, Hiskias Liuski, O. V. Lehto, H. Wendelin ja Osuusliike Kemineutu. Todelliseksi auttajakseen kerholaiset tunsivat kauppias Anna Solalan. Kerho nimesi hänet kunniajäsenekseen kokouksessaan 17.7.1928. Samassa kokouksessa kunniajäseneksi nimettiin myös Veitsiluodon sahan johtaja, metsänhoitaja V. Seppälä.

Vaikka yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot olivat monin tavoin ankeat, karjalaisten keskuudessa oli runsaasti yhteistoimintaa ja yrittämistä. Ensimmäinen yhteinen suuri nimenmuuttolahje käynnistettiin toukokuussa 1932, toinen 1935 ja kolmas 1937. Monien pakolaisten sukunimi oli vuosikymmenien ja kenties vuosisatojen aikana muokattu alkuperäisestä venäläiseen ff-päätteisiin muotoon. Näistä venäläisperäisistä nimistä haluttiin päästä eroon, samoin entisestä Venäjän kansalaisuudesta. Suuri kansalaisyhteisöryhmä aloitti 1934 toimintansa Veitsiluodon karjalaisten keskuudessa. Nimenmuuton ja maan kansalaisuuden myötä pakolaisten turvallisuuden tunne vahvistui.

Ei kaikki päivänpaistetta

Ei kaikki kuitenkaan päivänpaistetta ollut. Oli sitä kitkaa ja kaunaa pakolaisia vieroksuvan valtaväestön ja karjalaisten kesken. Ryssittelyä kuului lapsetkin, vielä enemmän kuin aikuiset. Nimittelijät eivät aina tainneet ymmärtää, mitä se pakolaiselle merkitsi. Osaltaan Kemin kaupunginvaltuustokin teki itsensä syyppäiksi väärään pakolaispolitiikkaan, kun se kevättalvella 1932 epäsi maksettomat oppikirjat kansakouluissaan opiskelevilta karjalaislapsilta. Syitä näyttää pöytäkirjojen mukaan olleen useita. Veitsiluodon Karjala-Kerho valitti asiasta lääninhallitukseen ja päätös kumottiin.

Karjalasta tulleet pakolaiset olivat uskonnoiltaan ortodokseja. Alkuvuosina ei Kemin kouluissa ollut lainkaan järjestetty ortodoksista uskonnon opetusta, vaikka paikkakunnalle saatiinkin pappeja. Ainakin N. Loimo, W. Talsta ja M. Ievanen kiersivät jo 1920-luvun lopulta alkaen. Vuonna 1935 Kemin kaupunki antoi luvan käyttää yhtä luokkahuonetta Rytikarin koululla ortodoksiseen uskonnon opetukseen. Sunnuntaisin pidettiin pyhäkouluja; Feodor Jenonen, Martta Lietoniemi ja Maikki Pohjanpää mainitaan pyhäkoulujen pitäjänä. Ortodoksiseen uskontoon kuuluvia paastoja eivät Veitsiluodossa pitäneet yleensä muut kuin jo iältään vanhemmat pakolaiset, useimmiten naiset.

Veitsiluodon kerhon puheenjohtajana olivat useita vuosia mm. Pekka Ahonen ja Juho Riihivaara. Monivuotisista sihteereistä tai kirjureista, kuten

Veitsiluoto Oy tuki Karjala-kerhoa vuosittain 5 000 markan suuruisella avustuksella 1920-luvun loppupuolelta alkaen ainakin koko 1930-luvun ajan. Taloudellinen tilanne oli tuolloin koko massa heikko ja työttömyys korkea. Vaikeudet tuntuivat myös Kemissä. Karjala-kerho toimi kuitenkin entiseen tapaan tai ehkä vielä entistä aktiivisemmin yhdistävänä tekijänä karjalaisten keskuudessa. Taloudellista apua kerho joutui antamaan monille jäsenilleenkin, joko suoranaisena lahjoituksena tai lainana. Lainat maksettiin sinnikkäästi takaisin, vaikka taloudellinen tilanne ei heti helpottunutkaan.

Kauppias Anna Solala myi ruokaa velaksi ns. vastakirjalla seuraavaan tiliin saakka ja hädän ollessa suurimmillaan, kauemmaksikin. Raja-avustuksia kerho antoi opiskelijoille, joita oli mm. Maikkulassa ja Nurmijärven koulukodissa, Limingan kansanopistossa ja monessa muussakin koulussa. Rahasummat olivat pieniä, mutta aina ne autoivat yli pahimman puutteen.

Kyminlinnan leirille lähetettiin säännöllisesti joulurahaa. Rahaa saatiin mm. iltamien pidosta, arpajaisista ja käsityömyyjäisistä. Suurin ja tuntuvimpuoli oli tietysti Veitsiluoto Oy:n vuotuinen tukiraha.

silloin sanottiin, mainittakoon mm. Seeva Vuolle ja Juhon Muntti. Viime mainittu joutui kuitenkin luopumaan tehtävästään sen takia, kun asunto oli niin ahdas, ettei siellä voinut säilyttää kerhon papereita ja pöytäkirjoja.

Pakolaiset heimojuhlissa

Jo 1930-luvulla järjestettiin suuria heimojuhlia mm. Kemissä, Oulussa ja Kajaanissa. Erityisesti vuoden 1935 Oulussa pidetyt itäkarjalaisten Kalevala- ja heimojuhlit oli suuri tapaus, kaikkia karjalaisia koava yhteisyritys. Kemistä

matkattiin Ouluun höyrylaiva Pohjolalla, jonka vuokra kerholle oli 3 500 markkaa. Olihan siinä maksamista, mutta innostus oli suuri ja yhteisesti matka rahoitettiin. Merimatkalle lähdettiin 19.7 kello neljän aikaan aamulla Kemien sisäsatamasta. Heinäkuinen aamu oli kaunis ja jäi pysyvästi mukana olleiden mieleen.

Monipuolisen kulttuuriohjelman lisäksi liikunta urheilun olivat aina mukana heimojuhljen ohjelmassa. Kajaanin juhlissa oli urheilujoukkueiden marssi kaupungin pääkadulla. Marssin näyttävyttä lisäsivät urheilijoiden yhtenäiset puvut, jotka oli hankittu Lassila & Ti-

kanojalta sopivaan hintaan, jossa taisi olla vähän "heimoalennusta". Puvuissa oli Karjalan värit siten, että paita oli vihreä, housut mustat ja niissä sivuilla kolmen sentin levyinen punainen raita.

Veitsiluodon Karjala-Kerhon pöytäkirjat päättyivät vuoteen 1938. Joitakin yksittäisiä tietoja, kuten urheilutuloksia, näyttää tallentuneen vielä vuoden 1939 puolella, mutta varsinaisia pöytäkirjoja ei enää ole. Talvisodan syttyminen ja sitä edeltäneet kertausharjoitukset lamauttivat toiminnan kokonaan.

ANNIKKI KOTANIEMI
Kemi

Veitsiluodon kerhon (viimeinen?) johtokunta vuonna 1939. Vas. Teppo Pajulampi, Matti Valtonen, Vaseli Kotaniemi, Juhon Kiirikki, Juhon Riihivaa Pekka Aalto, Paavo Pitkäniemi ja Feodor Jenonen.

Veitsiluodon kerhon tyttöosasto ompeluillalla 1938. Kuka löytää itsensä kuvasta?

ELETTIINPÄ ENNENKIN

Kansatieteellisen valokuvauksen mestarin **Helmi Virtarannan** retrospektiivinen muistonäyttely avattiin 10. p:nä lokakuuta Juminkeossa Kuhmossa. Näyttely on avoinna 28. joulukuuta saakka.

Helmi Virtaranta teki elämäntyönsä Karjalan kielen sanakirjan toimittajana. Hän toimi myös kielen ja kulttuurin tutkijana. 1950-luvulla hän aloitti kansatieteellisen valokuvauksen. Virikkeen siihen antoivat hänen yhdessä puolisonsa – myöhemmin professori ja akateemikko - Pertti Virtarannan kanssa tekemät laajat tutkimusmatkat suomen ja karjalan kieltä puhuvien kansojen asuinsijoille maamme rajojen ulkopuolelle.

Helmi Virtarannasta kehittyi pian alansa etevimpiin kuuluva valokuvaaja. Hänen kuvansa ovat tulleet tutuiksi monista Pertti Virtarannan teoksista. Juminkeon näyttely koostuu hänen itse valitsemistaan suosikkikuvista. Vedokset on tehnyt valokuvaaja Pentti Sammallahdi. Esillä on 60 kehystettyä valokuvaa (40x50 cm).

Vanhoja urheilumuistoja

Hallussani on vanha tinapikari, jonka kyljessä on teksti "Karjala-Inkeri 1935". Sain tuon pikarin tai pokaalin yleisurheilumaaottelusta, joka järjestettiin Karjalan ja Inkerin pakolaisten kesken Helsingissä Eläintarhan urheilukentällä kesällä 1935 eli siis 65 vuotta sitten.

Siinä kilpailussa juoksin Inkerin edustajana 100 metriä sekä ns. ruotsalaisviestissä (100, 200, 300 ja 400 metriä) 200 metrin matkan.

Maaottelun voitti Karjala. Kilpailujen järjestäjänä toimi Pekka Tiilikainen, silloinen urheiluaktivisti, myöhemmin tunnettu radioselostaja.

Samoihin aikoihin, ehkä talvella 1936, pidettiin Kotkassa karjalaisten ja inkeriläisten hiihtokilpailut. Olin myös siellä puolustamassa Inkerin urheilumainetta, mutta Karjala voitti.

Edellä olevat ovat sinänsä vähäpätöisiä tapahtumia vuosikymmenten takaa, mutta sievät kuitenkin tulla mainituksi heimolehden palstoilla.

ULJAS MARTTINEN